

загальносвітового рівня, наявність і посилення регіональної асиметрії, підтверджує низький добробут населення та чутливість споживчої поведінки до соціально-економічних, фінансових та політичних трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Бази даних ООН [сайт]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/databases/index.html>
2. Бутко М. П. Архітектоніка конкурентоспроможності регіонів України в контексті євроінтеграції : монографія / М. П. Бутко. – К. : АМУ, 2016. – 452 с.
3. Вимірювання якості життя в Україні : аналітична доповідь / Е. М. Лібанова, О. М. Гладун, Л. С. Лісогор та ін. – К., 2013. – 50 с.
4. Витрати і ресурси домогосподарств України у 2017 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України): Статистичний збірник. – Частина I. – К.: Державна служба статистики України. – 2018. – 380 с.
5. Данилишин Б. М. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України / Б. М. Данилишин, В. В. Пилипів // Регіональна економіка. – 2016. – № 1. – С. 5–11.

Костюченко Анна,
студентка

Македон Галина,
к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

ПРОБЛЕМИ РОСТУ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В ЕРУ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Людство знаходиться на межі четвертої промислової революції, в якій проривні технології такі як штучний інтелект, робототехніка дозволять використовувати автономні транспортні засоби, віртуальних помічників в різноманітних галузях економіки, в тому числі в сільському господарстві. У той же час існує ризик того, що підвищення продуктивності праці в результаті автоматизації перевищить темпи, з якими суспільство спроможне знайти нові способи зайнятості вивільнених безробітних.

У той же самий час проблема продовольчої безпеки у світі, зокрема достатній рівень забезпечення населення продуктами харчування залишається однією з ключових глобальних проблем економічного сектору. Число голодних людей в світі в 2017 році становить 821 мільйон чи 1 людина на кожні 9 осіб. Відповідно існує гостра необхідність збільшення продуктивності в сільському господарстві. Зокрема збільшення обсягів продукції на глобальний експортний ринок може стати вигідною колаборацією для обох сторін.

Метою статті є пошук ефективних шляхів поєднання автоматизації праці та пошуки нових шляхів зайнятості населення вивільнених в її результаті

За даними McKinsey Global Institute потенціал автоматизації сільськогосподарських процесів входить в трійку лідируючих галузей в

глобальному масштабі із показником 58% поступаючись лише готельно-ресторанному бізнесу та промисловості.

Розвиток української економіки в даний час відбувається під впливом глобалізаційних процесів, які виявляються у швидкому розвитку сучасної комунікації, підвищенні відкритості світової економіки. Вплив цих факторів на економіку стимулює процес трансформації економіки держави внаслідок активізації структурних зрушень в економічній діяльності, що, в свою чергу, впливає на зростання конкурентоспроможності України та її регіонів у світі, продуктивність і якість життя. Кінцевий результат реалізації державної політики, яка спрямована на посилення структурних зрушення в економіці – це зростання макроекономічних показників та перехід до неоекономіки. Наслідки змін у структурі національної економіки призводить до змін в структурі зайнятого населення. За даними Державної статистики України [9], у 2017 році 17,7 % були зайняті в сільському господарстві, 15,1 % – у промисловості та 21,8% – у торгівлі. Протягом 2012-2017 рр. спостерігалось постійне зниження кількості зайнятого населення в аграрному секторі. Таким чином, загальний спад протягом аналізованого періоду становить 13,5%. Середня заробітна плата найманого працівника в аграрній сфері з даними Держкомстату у 2017 році становить 5761 грн при загальній чисельності найманих працівників 565,1 тис осіб. Тобто на основі цих даних можемо констатувати, що порядку 39 мільярдів гривень щороку витрачається на оплату праці найманим працівникам.

Одним із шляхів збільшення надходжень в економічний сектор України є розширення асортименту продовольчої продукції. Відповідно у власників агробізнесу виникає гостра потреба зниження собівартості продукції шляхом використання робототехніки, враховуючи вищу продуктивність праці та вищий рівень кваліфікації монотонної ручної роботи.

В Україні вирощування зернових культур та соняшнику є одним із найбільш автоматизованим, у той же самий час у структурі експорту зернові культури займають 36,6%, жири та олії – 25,9%, приносячи мінімальну додану вартість економіці України. У той же час певні групи сільськогосподарської продукції майже зовсім не експортуються, в першу ж чергу через велику трудомісткість.

Щороку зростає рівень трудової міграції в країни Європейського союзу, де українці виконують примітивну ручну сільськогосподарську працю в основному в ягідництві. Отже, існує потреба підвищення рівня грамотності, задіяння у творчі, інтелектуальні спеціальності, де автоматизація процесів не витіснить робітників.

Сільське господарство відрізняється від промисловості хоча б тим, що мова йде про обробку великих (і дуже великих) площ землі. Техніка працює не на малій території, а навпаки – повинна обробляти великі площі.

Людям доведеться продовжувати працювати поруч машинами для збільшення ВВП на душу населення, до яких прагнуть країни у всьому світі. Наша оцінка продуктивності припускає, що люди в результаті автоматизації

повинні переміститися в інші сфери зайнятості. Передбачуваний зсув у структурі зайнятості передбачає скорочення зайнятості в сільському господарстві та промисловості, що буде супроводжуватися створенням нових типів роботи.

Автоматизація матиме широкомасштабні географічні та секторальні ефекти. Хоча автоматизація є глобальним явищем, та чотири економіки – Китай, Індія, Японія та Сполучені Штати – складають трохи більше половини загальної заробітної плати і майже дві третини кількості працівників, пов'язаних з діяльністю, яка технічно автоматизована, шляхом адаптації наразі продемонстрованих технологій. У межах країн потенціал автоматизації буде впливати на зміст їх секторів та зміст діяльності в рамках секторів. Наприклад, такі галузі, як виробництво та сільське господарство включають передбачувані фізичні навантаження, які мають високий технічний потенціал для автоматизації, але зниження рівня заробітної плати в деяких країнах, що розвиваються, може стримувати цей процес. Для того, щоб автоматизація не призвела до довготривалого масового безробіття, вона повинна супроводжуватися створенням нових видів роботи. Людям все одно буде потрібно робоча сила, а загальне збільшення продуктивності станеться лише тоді, коли люди працюватимуть поряд з машинами.

Відповідно у власників агробізнесу постає доречність зниження собівартості продукції шляхом використання робототехніки, враховуючи вищу продуктивність праці та вищий рівень кваліфікації монотонної ручної роботи.

Американські та європейські фермери в нову техніку інвестують \$1000, а українські — \$700. Але через те, що в нашій країні неефективно використовують техніку, рідше проводять сервісне обслуговування — загалом її експлуатація обходиться дорожче. Лише на ремонт українські фермери втрачають втричі більше, ніж в США та ЄС.

Тобто для запобігання цього потрібно більш продумано управляти парком техніки, щоб знизити витрати на ремонтну частину. Для цього необхідно припинити купівлю змішаної техніки, натомість купувати найкращі машини одного виробника.

Дрібні сільгоспвиробники повинні враховувати свою сильну сторону – здатність швидко реагувати на зміни ринкового попиту. Зрозуміло, технології точного землеробства в рівній мірі допоможуть будь-якому виробнику, роблячи його продукцію дешевше. Але дрібні господарства швидше можуть активно забезпечити пропозицію на ринок ягід і спецій. Тема ягід повинна бути цікава, ще й тому, що ринок ЄС взагалі сьогодні не має обмежень на імпорт ягід. Для українських фермерів є відмінний привід задуматися, яким ягідним культурам віддати перевагу, за фактом наявності такого потужного ринку збуту «по сусідству» як Європа.

Більшість тієї техніки, яка повинна створити роботизоване сільське господарство сьогодні ще існує у вигляді прототипів. Їх розробка і тестування триває, поступово дослідні зразки потраплять на ринок вже в вигляді комерційних пропозицій. Тоді аграріям потрібно буде приймати рішення –

робити ставку на дешеву (і низькокваліфіковану) робочу силу або інвестувати кошти в робіт.

Отже, задля забезпечення робочими місцями в аграрній сфері необхідно розробити ефективну модель державного регулювання, яка б стимулювала розвиток трудомістких підгалузей аграрного сектору, де є гостра потреба в людській, високоінтелектуальній творчій праці, в той же самий час стимулювала використання інноваційних технологій та автоматизації процесів для здешевлення собівартості сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел

1. Acemoglu, D.; Restrepo, P. Artificial Intelligence, Automation and Work; NBER Working Paper; Social Science Electronic Publishing, Inc.: Rochester, NY, USA, 2018.
2. Autor, D.; Salomons, A.M. Is automation labor-displacing? Productivity growth, employment, and the laborshare. In Proceedings of the BPEA Conference Drafts, Detroit, MI, USA, 8–9 March 2018.
3. Schwab, K. The Fourth Industrial Revolution; Penguin: London, UK, 2017.

Леміш Вадим

студент

Бережняк Анна

асистент кафедри обліку і оподаткування

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Реалії сьогодення свідчать, що економіка держави характеризується падінням об'ємів виробництва та неповним використанням виробничих потужностей. У ряді галузей така ситуація викликала втрати виробничих можливостей підприємства. Отже, економічні умови, в яких підприємства здійснюють свою діяльність, сьогодні конкретним чином змінилися, що зумовило формування цільових установок. З одного боку підприємствам представлена господарська самостійність, вони самі вирішують питання закупівлі і збуту продукції, визначення масштабу виробництва і напрямку використання джерел засобів. З другого боку, для цих підприємств характерним є високий ступінь зношеності активної частини основних виробничих фондів, невисокий рівень продуктивності праці, якості продукції, що випускається, і як результат нестійке фінансове положення. Таким чином, вивчення виробничого потенціалу, направлене на пошук шляхів ефективнішого його використання, стає все більш актуальним, а сама ця проблема набуває народногосподарську значущість [1].

Виробничий потенціал підприємства характеризує собою ресурси, що відокремилися в рамках основної господарської ланки, тому він менше виробничого потенціалу галузі і народного господарства, і є їх складовим